technika artimas renesansiniams mūrams. Tarp atkasto pamato dalies ir koplyčios esanti jungtis buvo užstatyta ant ankstesnio palaidojimo. Tyrinėtame plote rastos XVII a. monetos priklausė suardytiems ir supiltiniams sluoksniams.

Valdas Vainilaitis

Archeologiniai tyrimai Vilniuje, Šv.Pranciškaus ir Bernardo bažnyčios presbiterijos rūsyje ir šventoriuje

1994 m. buvo atlikti archeologiniai tyrimai Šv.Pranciškaus ir Bernardo bažnyčios presbiterijos rūsyje. Tirtas 71,5 m^2 plotas. Rūsiai visiškai išvalyti iki pirminių grindų lygio. Po grindimis kultūrinio sluoksnio neaptikta. Rūsiuose kultūrinio sluoksnio storis buvo apie 30 cm, iš jų 15 cm storio sluoksnį sudarė suardyti palaidotų žmonių palaikai ir karstų liekanos. Presbiterijos rūsyje yra 4 patalpos su skliautuotomis lubomis. Prieš pradedant tyrimus visose patalpose buvo pralaužtos 3-4 cm storio betoninės grindys. Prie įėjimo į presbiterijos rūsius buvo aptikta užmūryta kripta, iki viršaus pripildyta žmonių kaulų. Kaulai čia buvo sunešti valant aukščiau minėtus rūsius. Daugelis jų aplipę kalkių skiediniu, kai kurie su graužikų dantų žymėmis.

Radiniai - tai karstų liekanos: vinys, žalvarinės ir geležinės rankenos, karstų apkalai, medinis kryželis. Antropologinių tyrimų duomenimis, presbiterijos rūsiuose ir užmūrytoje kriptoje buvo palaidota ne mažiau kaip 258 asmenys. Didžiausią palaidotųjų dalį sudarė senyvo amžiaus vyrai, veikiausiai vienuoliai. Negausūs moterų ir vaikų kaulai tikriausiai pernešti iš kitų bažnyčios vietų. Išvadą, kad presbiterijos rūsiuose daugiausia laidoti vienuoliai, patvirtina ir tai, kad labai nedaug palaikų rasta su traumų pėdsakais. Antropologas R.Jankauskas tvirtina, kad tokiai specifinei grupei būdingos ir dažnai pasitaikiusios sąnarių bei stuburo patologijos (reumatoidinio pobūdžio ligos). Užmūrytoje kriptoje rasta vyresnės nei 50 metų amžiaus moters kaukolė su labai retu apsigimimu - vilko gomuriu.

Lietuvoje tai vienintelis atvejis.

Pabaigus presbiterijos rūsių archeologinius tyrimus ir atlikus antropologinius tyrimus, palaidotųjų palaikai buvo perduoti Pranciškonų ordinui ir laikinai palaidoti tuose pačiuose rūsiuose.

Remiantis tiek istoriniais, tiek archeologiniais duomenimis, presbiterijos rūsiuose buvo laidojama XVII-XVIII amžiuose.

1994 m. rudenį buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai bažnyčios šventoriaus PV dalyje. Iškasti 3 šurfai, ištirtas 19,6 m^2 plotas. Šurfe Nr.1 atidengti 4 palaidojimų sluoksniai, sąlyginai sužymėti iš viršaus į apačią raidėmis A-D. Šurfo V dalyje atidengtas mūrinės sienos fragmentas, PR - nuvalytas mūrinio arkinio pamato viršus.

Šurfe Nr.1 atidengti ne mažiau kaip 33 asmenų palaikai. Nesuardytuose kapuose buvę skeletai paguldyti ištiesti įvairiomis kryptimis. Suaugusiųjų rankos buvo sukryžiuotos krūtinės arba dubens srityje, paaugliai ir vaikai laidoti išilgai kūno ištiestomis rankomis. Visi palaidojimai be įkapių, išskyrus moters kapą Nr.3 C sluoksnyje. Ant jos kairės rankos buvo 2 žiedai. C sluoksnyje aptiktas iki 1 metų amžiaus kūdikio kapas (Nr.4). Miręs kūdikis buvo suvyniotas į šilkinį sidabriniais siūlais siuvinėtą audeklą.

Šurfe Nr.1 atidengti kapai datuojami XVI a. pabaiga - XVII a. viduriu.

Šurfe Nr.2 žmonių palaikų neaptikta, archeologinių radinių taip pat neaptikta.

Šurfe Nr.3, 1,6 m gylyje, atidengtas apardytas 6-10 metų amžiaus paauglio skeletas, gulintis ištiestas, orientuotas galva į ŠV. Tarp blauzdikaulių buvo padėtas peilis, smaigaliu atsuktas į ŠV.

Šventoriuje kasti šurfai sutapo su senųjų Bernardinų kapinių riba. Didžiausią rūsiuose palaidotųjų procentą sudarė vienuoliai, o šventoriaus kapinaitėse veikiausiai buvo laidojami miestelėnai.